

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เขตพื้นที่เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

จัดทำโดย

กองการศึกษา เทศบาลตำบลห้วยวังทอง
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมายและประเภท	๑
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา	๔
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๕
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านจัดการ	๖
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการแพทย์ไทย	๗
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเกษตรกรรม	๘
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม	๙
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา	๑๐
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม	๑๑

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไม่สูญหายไปจากชุมชน
2. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนา ภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

สามารถ จันท์สุรย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของเรา ผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๕) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าว จะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ปรับปรุงระงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและสมัย ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขของในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิทานนท์ (อ้างอิงถึงใน พิสิฐ นาครำไพ. ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไร ซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเอง ตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสิ่งสมประสบการณ์ที่ผ่านมกระบวนกรเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

ประเภท ๖ วรรณี (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิต และสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ เพราะฉะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากข้างนอก ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สมัยวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน มีความเป็นบูรณาการสูง ทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้ง สูงส่ง อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่า วัตถุธรรม เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพผู้อาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มี ประสบการณ์มากกว่า

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหาเป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระ และแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้ รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุน และธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. **สาขาการจัดการ** หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่นการจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน ระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น ภารกิจของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล
๙. **สาขาภาษาและวรรณกรรม** หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกรูปประเภท
๑๐. **สาขาศาสนาและประเพณี** หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและ ประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านศาสนา ประเพณี และพิธีกรรมทางศาสนา	
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒
ชื่อ - สกุล	นายสว ย ดีมาลัย
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๑๕๐๗๐๐๐๐๕๕๐๕
วัน/เดือน/ปีเกิด	๒๙/๑๐/๒๕๐๑
ที่อยู่	๑๓/๒ ม.๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ความรู้ ด้านพิธีกรรมตามทางศาสนาพุทธ

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒
ชื่อ - สกุล	นายละเอียด อู่อรุณ
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๗๒๐๖๐๐๑๒๖๔๒๙
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑๕/๑๐/๒๕๐๒
ที่อยู่	๓๘/๑ ม.๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ความรู้ ด้านการจัดการขยะในชุมชน การ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านการจัดการ	
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒
ชื่อ - สกุล	นางสาวพสธร ศรีวิเชียร
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๗๒๐๑๐๑๐๐๒๘XX
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑๙/๐๑/๒๕๒๔
ที่อยู่	๑๐ ม.๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ความรู้ ความสามารถในการบริหาร จัดการชุมชน

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านการแพทย์ไทย		
วันที่ ลงทะเบียน	๓/๑๒/๒๕๖๔	
ชื่อ - สกุล	นางสาวฉันทนิษฐ์ สระบัว	
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๖๔๐๖๐๐๐๐๙๑XX	
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑/๑๐/๒๕๐๘	
ที่อยู่	๙๖/๓ ม.๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐	
ความสามารถ	สามารถดูแลปฐมพยาบาลขั้นพื้นฐาน ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน	

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านเกษตรกรรม	
วันที่ ลงทะเบียน	๓/๑๒/๒๕๖๔
ชื่อ - สกุล	นายบุญมา ปิ่นวิเศษ
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๗๒๐๑๐๐๒๔๓๖XX
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑๘/๐๒/๒๕๓๕
ที่อยู่	๗๐/๑ ม.๒ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ความรู้ความสามารถด้านการเกษตร

A portrait photograph of a middle-aged man with dark hair, wearing a dark blue or black button-down shirt. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is slightly blurred, showing what appears to be an indoor setting with some items on a table.

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านหัตถกรรม		
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒	
ชื่อ - สกุล	นางเครือวัลย์ หนูปราง	
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๗๒๐๑๐๑๐๐๖๖XX	
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑๔/๐๕/๒๕๑๑	
ที่อยู่	๘๕ ม.๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐	
ความสามารถ	ความรู้ความสามารถด้านการแปรรูป อาหาร การถนอมอาหาร	

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนา	
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒
ชื่อ - สกุล	พระครูวินัยธร มาโนช อธิปัญญา
หมายเลขประจำตัวประชาชน	-
วัน/เดือน/ปีเกิด	-
ที่อยู่	วัดนิเวศน์ปวราราม หมู่ที่ ๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ความรู้ตามหลักธรรมคำสอน ในพระพุทธศาสนา และพิธีกรรมทาง ศาสนา

ฐานข้อมูล
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวังทอง

ด้านศิลปกรรม	
วันที่ ลงทะเบียน	๒๕/๓/๒๕๖๒
ชื่อ - สกุล	นางสาวสมบัติ รัมแสง
หมายเลขประจำตัวประชาชน	๓๗๒๐๑๐๑๐๐๗๘xx
วัน/เดือน/ปีเกิด	-
ที่อยู่	๘๗/๗ หมู่ที่ ๔ ต.โพธิ์พระยา อ.เมืองฯ จ.สุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐
ความสามารถ	ด้านศิลปกรรมสาขานาฏศิลป์ คีตศิลป์ และด้านพิธีกรรมพราหมณ์ หมอทำขวัญ นาค

